

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА
СОЦІОЛОГІЇ**

**СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІНКЛЮЗИВНОМУ
СЕРЕДОВИЩЕ ЗНЗ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 07-411 групи

Спеціальності 231 Соціальна робота

Освітньо-професійної програми «Соціальна робота»

Спеціалізація: соціальна педагогіка

Юлія ЮРАСОВА

Керівник: к.пед.н., доцент Тетяна КОРШУН

Рецензент: к.псих.н., доцент Вікторія КАЗІБЕКОВА

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Сучасні технології організації соціально-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі в ЗНЗ	7
1.1. Сутність інклюзивної освіти.....	7
1.2. Усунення різноманітності в інклюзивній освіті.....	13
1.3. Використання допоміжних технологій в інклюзивній освіті.....	16
РОЗДІЛ 2. Інклюзивна освіта в Україні та за кордоном	31
2.1. Впровадження інклюзивної освіти: кроки України.....	31
2.2. Створення інклюзивного класу для учнів з особливими потребами.....	37
2.3. Інклюзивна освіта в Німеччині: діти з особливими потребами.....	40
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	49

ВСТУП

Актуальність теми. Концепція розвитку інклюзивної освіти (2010 р.) поклала початок змін в Україні на законодавчому рівні, які визначали основні принципи її розвитку:

- наукова якість (визначення теоретичних та методологічних основ інклюзивної освіти, програмні та методичні засоби, аналіз та моніторинг результатів його впровадження та оцінка, ефективність технологій для досягнення позитивних результатів, проведення незалежного оцінювання);
- послідовність (надавати доступу до якісної освіти для дітей з освітніми потребами, наступність між рівнями освіти: рання допомога - дошкільна освіта – середня освіта тощо);
- мінливість, корекційна спрямованість (організація індивідуально орієнтованого навчального процесу разом з корекцією та розвитком для задоволення соціальних та освітніх потреб дітей з психофізичні вади, включаючи дітей з постійною вадою);
- персоналізація (створення індивідуально - орієнтованого на особи, диференційованого підходу);
- соціальна відповідальність сім'ї (виховання, навчання та розвиток дитини, створення відповідних умов для розвитку природних здібностей, участі в навчальних та реабілітаційний процес);
- міжвідомча інтеграція та соціальне партнерство (координована діяльність різних відомств, соціальні заклади та служби для оптимізації процесу навчальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами)[5].

Цілі стратегії впровадження інклюзивної освіти в Україні також зазначені нижче нормативно-правові документи: Наказ Міністерства освіти і науки України «Про створення умови забезпечення права на освіту людей з інвалідністю "(2005), Постанова Кабінет Міністрів

України «Порядок впровадження інклюзивної освіти у комплексну школу»(2011 р.), Національна стратегія розвитку освіти в Україні до 2021 р. (2013 р.) та інші.

Однак більшість цих документів наразі залишаються безрезультатно на практиці.

Перебуваючи в процесі інтеграції в європейський освітній простір, Україна переживає суттєві зміни в її соціальній політиці для створення необхідних умов для осіб з особливими освітніми потребами[5]. Згідно з статистичними даними станом на 01.01.2015 року вже було 151,1 тис. дітей-інвалідів[6, с. 66].

Однак експерти стверджують, що кількість дітей з фізичними та психічними вадами значно вище. Тому суспільство повинно сформувати нову культурно-просвітницьку парадигму, яка базується на повазі для дітей з фізичними чи інтелектуальними вадами. Питання їх освіти є дуже важливим.

А інклюзивна освіта набуває широкого визнання, що передбачає взаємну підготовку та виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальній освіті разом з однолітками.

Дитина може не сприйматися колективом за фізичними, розумовими та поведінковими ознаками, тому що вона виглядає по іншому.

Ідея інклюзивної освіти дуже проста: дитина, що має порушення здоров'я, навчається разом зі здоровими дітьми (як в усьому розвиненому світі). Ані німців, ані шведів давно вже не здивуєш тим, що деякі учні вранці поспішають до школи на інвалідному візку. Таке споглядання стало для пересічного європейця звичним, що він просто не звертає на нього уваги. Давно є звичні пандуси, якими обладнані будівлі дитячих садків та шкіл, а діти змалечку навчаються бути толерантними до колег по навчанню, які трохи інші на вигляд, але мають такі ж

потреби, як і вони — отримати гідну освіту, що дозволить їм прожити гідне життя рівноправного громадянина.

Інклюзивне навчання має охоплювати всіх дітей, а не лише дітей з особливими освітніми потребами.

Є діти, від природи наділені здібностями, яких нині називають діти індиго, а є діти, які, на жаль, з певних причин мають порушення розумового розвитку. Перші і другі, дійсно мають особливі освітні потреби, в першому випадку вони здібні засвоювати значно більшу за кількістю та якістю інформацію, а в другому, в силу хвороби, не можуть освоїти програмний обсяг матеріалу, тому й навчаються за спеціальною, полегшеною програмою.

Так, є випадки, коли діти з обмеженими можливостями навчаються не за загальною, а за спеціалізованою програмою, однак їхні освітні потреби лишаються тими ж, що й у фізично здорових дітей — отримати максимально якісні та розгорнуті знання.

Допоміжні технологічні пристрої допомагають зменшити, якщо не усунути перешкоди, та обійти дефіцит, щоб допомогти дитині брати участь у навчанні та пов'язаних із цим завданнях, скорочуючи бар'єри та сприяння доступності із значною легкістю та ефективністю, що інакше може бути не було можливо.

Актуальність зазначеної проблеми зумовила вибір теми випускної роботи: **«Сучасні технології організації соціально-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі ЗНЗ»**.

Освітньо-кваліфікаційну роботу виконано відповідно до наукової теми кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології «Сучасні технології формування професійної активності в умовах трансформації сучасного українського суспільства» (державний реєстраційний № 0117U006790). Тему роботи обговорено та затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології (протокол від 01.11.2019 р. № 4) та наказом по

Херсонському державному університету Наказ від 22.04.2020 р. № 383-Д - Про затвердження тематики кваліфікаційних робіт (проектів) здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» або «магістр» заочної форми навчання у 2019-2020 навчальному році.

Мета – з’ясувати особливості формування сучасних технологій організації соціально-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі в ЗНЗ.

Реалізація даної мети вимагає визначення суті й ознак інклюзивного освітнього середовища в ЗНЗ, а також стану дослідження даної проблеми.

Завдання дослідження:

- розглянути сутність інклюзивної освіти;
- розглянути допоміжні технології для дітей з особливими освітніми потребами;
- з’ясувати створення інклюзивного класу для учнів з особливими потребами.

Об’єкт дослідження: інклюзивне - освітнє середовище дітей з проблемами здоров’я.

Предмет дослідження: діти з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання в ЗНЗ.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження обговорювались на засіданнях кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології (протокол від 01.11.2019 р. № 4, від 10.03.2020 р. № 9, від 13.04.2020 р. № 10), а також опубліковані у вигляді статей:

1. **Юрасова Ю.Ю.** Усунення різноманітності в інклюзивній освіті // ПОЧУЄМО, ЗРОЗУМІЄМО, ДОПОМОЖЕМО. Підсумкова збірка наукових робіт студентів та магістрів соціально-психологічного факультету «Сучасні соціально-педагогічні процеси в Україні: тенденції, реалії, перспективи». Випуск XII., 2020. – С. ____.

Структура кваліфікаційної роботи – кваліфікаційна робота (проект) складається зі вступу, двох розділів, висновку та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ В ЗНЗ

1.1. Сутність інклюзивної освіти

У суспільстві зростає тенденція до усунення термінів "інваліди" та використання таких визначень, як "діти з особливими потребами", "діти, які мають фізичні або психічні порушення», «діти з обмеженими можливостями» тощо.

Наразі цих термінів немає, але вони широко використовуються в чинних нормативно-правових актах про освіту.

Інклюзивна освіта – це тоді, коли всіх учнів, незалежно від будь-яких викликів, які вони виникають, розміщують у відповідних за віком класах загальної освіти, які перебувають у власних школах сусідства, щоб отримувати якісні інструктажі, втручання та підтримку, які дають їм змогу досягти успіху в основній навчальній програмі.

Інклюзивне навчання – має спектр підходів до викладання, які враховують різноманітні потреби та передумови для всіх дітей, щоб створити навчальне середовище, де всі відчуватимуть себе ціннісними і мають однаковий доступ до навчання.

Багато проблем виникає в освіті, коли мова йде про медичну та соціальну моделі роботи з дітьми з обмеженими можливостями.

Медична модель, за А.Е. Думбаєвим, має три можливі варіанти:

1) класична медична модель – це інвалідність як некомпетентність, нездатність відповідати за себе, нездатність працювати. Людина з

функціональними обмеженнями потребує нагляду і тому відмінністю моделі є створення пристосованих та ізольованих інтернатів і корекційних шкіл;

2) реабілітаційна медична модель – потребує медичного втручання та реабілітації хворого з «ненормальним» тілом або психікою, які потребують відповідного лікування;

3) економічна медична модель – люди з обмеженими можливостями фізично або психічно хворі, тому й економічно невігідні. Модель чітко виражена в країнах, де людина через медичну систему визначається непрацездатною, якщо людина має стійкі порушення здоров'я, але здатна працювати, інвалідність може бути знята.

Соціальна модель інвалідності є найактуальнішою з погляду соціальної роботи. Вона виникла та розвивалась як спроба знайти альтернативу панівній медичній моделі. На відміну від медичної моделі, яка за основну мету має змінити та пристосувати людину з обмеженими можливостями, соціальна – наголошує на необхідності зміни та пристосування суспільства.

Традиційно експерти визначають групи людей з обмеженими можливостями за віком, походженням інвалідності, типом хвороби та обмеженням, також ті, що мають внутрішні захворювання або нервово-психіатричні захворювання. Цей підхід до розуміння проблеми інвалідності характеризує особливості у свідомості та поведінці категорій людей, що дає підстави для розробки стратегій, щоб надати їм відповідну соціальну допомогу.

Соціально-психологічна чи педагогічна підтримка повинна, насамперед, спрямовуватися на те, щоб зробити це можливим людям з обмеженими можливостями зменшити (або усунути) певні відмінності шляхом особливого впливу на фізичні, психологічні, освітні, соціальні та культурні інтеграційні процеси.

Сучасні міжнародні тенденції соціальної політики та реформи в освіті пропонують термін «людина з обмеженими можливостями» є найбільш підходящим, оскільки головна увага приділяється людині, а не її здібностям.

Соціальні активісти серед людей з різними психічними та фізичними порушеннями, оприлюднили вчені, експерти, державні службовці прагнуть знайти найбільш ефективні форми та методи сприяння проблеми людей з психічними та фізичними вадами, будуючи принципово інше, нове, науково доведені моделі інвалідності. Це висвітлює проблему стандартизації підходів до інвалідності, виробляючи особистісно - орієнтовані концепції, які б більш повно відображали права та інтереси як особистості, так і суспільний інтерес загалом.

Значна кількість дітей відрізняється від середньої, тому їх характеризують як особливі потреби з педагогічної, соціальної, психологічної чи медичної точки зору. Найбільше загальне та прийнятне визначення "спеціальних освітніх потреб" дано в Міжнародному стандарті класифікація освіти: спеціальні освітні потреби мають особи, які потребують додаткових ресурсів та підтримку. Додатковими ресурсами можуть бути: персонал та організація; матеріали (різноманітні засоби навчання, включаючи підтримку та корекцію); фінансовий (бюджет)[4, с. 12].

При цьому діти з особливими потребами – це не лише ті, хто мають різні психологічні і фізичні відхилення в їх розвитку. У цю групу також входять обдаровані діти. Можуть виникнути проблеми із встановленням соціального контакту та взаємодії у суспільстві.

Наприклад, талановиті особи характеризуються високими можливостями розвитку, вони володіють великим інтелектуальним потенціалом і може досягти значних результатів в одній або декількох заходах, які є цінними для суспільства. Звідси обдаровані діти

потребують особливої уваги з боку вчителів та батьків, оскільки вони мають особливості в мислення та навчання, активність, мотивація тощо.

Обдарованість – це інтелектуальна здатність, значно вища за середню.

Обдаровані діти, за визначенням, «діти, які свідчать про високу працездатність у таких сферах, як інтелектуальна, творча, мистецька, лідерська спроможність або конкретна наукова сфера, і яким потрібні послуги чи заходи, які зазвичай не надаються школою, щоб повністю розвивати такі можливості».

Біологічні відмінності

Існує біологічна різниця між обдарованою дитиною і типовою дитиною. Здається, обдарована дитина має підвищене вироблення клітин, що також збільшує синаптичну активність. Все це доповнює посилений процес мислення. Нейрони в мозку обдарованої дитини здаються біохімічно більш рясними, і, як наслідок, структури мозку, що розвиваються, здатні переробляти складніші думки. Здається, в мозку спостерігається більше префронтальної кори, що призводить до проникливого та інтуїтивного мислення.

Обдаровані діти мають більше активності альфа-хвиль у мозку. Вони не тільки отримують більшу активність альфа-хвиль швидше, ніж типова дитина, але й підтримують її довше. Це дозволяє більш спокійно та зосереджено навчатись із більшим утриманням та інтеграцією. Ритми мозку обдарованої дитини трапляються частіше.

Загальна характеристика

Обдаровані діти навчаються швидше, ніж звичайні діти, а також, як правило, швидше закінчують завдання та прагнуть більше інтелектуальних завдань. Вони також можуть діяти на уроці, якщо нудьгувати або недооцінювати. Обдаровані діти охоплюють усі раси, стать, етнічні групи та соціально-економічний рівень.

Існують деякі загальні характеристики, якими може володіти обдарована дитина.

Обдарована дитина може бути:

- самодисциплінованою, незалежною, часто антиавторитарною;
- здатна протистояти груповому тиску, стратегіям, яка розробляється рано;
- більш пристосована і більш приваблива;
- більш толерантна до неоднозначності та дискомфорту;
- мала толерантність до нудьги;
- перевага для складності, асиметрії, відкритості;
- висока розбіжність здатність до мислення;
- висока пам'ять, хороша увага до деталей;
- широкий досвід знань;
- чутлива до навколишнього середовища;
- можливість ділитися;
- високі естетичні цінності, хороша естетична осмисленість;
- відсутність стереотипної ідентифікації чоловіків / жінок.

Відмінності між статями

Однак дослідження показали, що характеристики обдарованої дитини можуть відрізнятися залежно від статі.

Нижче наведені загальні характеристики жіночої обдарованої дитини:

- їй подобається школа, особливо курси з науки, музики та мистецтва;
- їй подобаються вчителі;
- вона регулярно читає новини, журнали, інше не обов'язкове читання;
- активна в драматичних та музичних постановках;
- вона мріє.

Нижче перелічені загальні характеристики чоловічої обдарованої дитини:

- він не любить школу;
- він не любить викладачів і вважає, що вони нецікаві;
- він робить мало домашніх завдань;

- він не любить фізичну культуру і рідко займається командними видами спорту;
- його вважають радикальним або нетрадиційним;
- він часто хоче бути самотнім, щоб переслідувати власні думки та інтереси.

Емоційні характеристики

Здорова дитина також має свою частку емоційних навантажень. Цікаво, що дослідження свідчать про те, що обдарована дитина насправді може мати нижчу самооцінку, ніж середня дитина. Здається, існує прямий взаємозв'язок між високими сподіваннями, які обдарована дитина має на собі, а отже, і своїми нереальними цілями, до яких прагне. Така ситуація, як правило, викликає занепокоєння, оскільки обдарована дитина штовхає себе нереально.

Плани уроків для обдарованих та талановитих учнів

Ось кілька навчальних стратегій та заходів, які слід використовувати з обдарованими учнями:

- 1. Створюйте свої уроки з урахуванням таксономії Блума.** Для обдарованих учнів побудуйте діяльність із двох верхніх рівнів: створення та оцінювання. Наприклад, діяльність може включати проведення експерименту, проектування гри чи музичної композиції або написання редакції про поточну тему подій.
- 2. Призначення незалежних проектів .** Коли ваші обдаровані учні рано закінчать завдання по класу, дозвольте їм працювати над спеціальними проектами. Призначте теми, які цікавлять Ваших учнів, і попросіть їх глибше вивчити тему.
- 3. Задавайте інтелектуально стимулюючі питання .** Складаючи план уроку, пишіть запитання, які мають відкритий характер і потребують більш продуманих відповідей.

4. **Знайдіть наставників** . Обдарованим учням потрібні путівники, як і іншим учням. Знайдіть дорослу людину, яка може допомогти вашому школяру глибше вивчити предмет, що цікавить. Цей наставник може слугувати порадиником, консультантом та зразком для наслідування. Попросіть інших вчителів та батьків щодо рекомендацій або зверніться до місцевої організації.
5. **Організуйте групи кластерів** . Дослідження показують, що обдаровані учні одного класу отримують перевагу від об'єднання в групу. Як спосіб об'єднати ресурси, вчителі можуть перевести обдарованих учнів з різних аудиторій в одну групу, щоб більш глибоко дізнатися про певну тему. Цей метод найкраще працює з викладачами, які спеціально підготовлені для роботи з обдарованими учнями і мають мінімальні відволікання від інших учнів у класі[15-17].

1.2. Усунення різноманітності в інклюзивній освіті

Освіта – найважливіший компонент для розвитку та розширення можливостей людей, включення в освіту незалежно від різноманітних соціально-економічних відмінностей в "здібностях" та "обмежених можливостях".

Шкільна система, що наголошує на освіті для всіх, повинна забезпечувати право всіх дітей, що базується на індивідуальних потребах та здібностях.

Будь-яка дитина може відчувати особливу потребу протягом свого навчального року, як результат, деякі діти відчують себе "залишеними" і ніколи не вступають до школи або вступають лише протягом кількох років.

Ці діти є яскравою ілюстрацією неспроможності шкіл навчати, а не їх власних невдач вчитися.

Інклюзивна освіта – це більше, ніж інтеграція учнів з особливими потребами з виявленням та подоланням усіх бар'єрів для ефективної, постійної та якісної участі в освіті, а також пропонують щонайменше обмежувальне середовище, щоб задовільно надати дітям з обмеженими можливостями вагомі освітні переваги разом з іншими в доступному фізичному та людському середовищі[6].

Соціальна модель інвалідності бачить системні бар'єри негативного ставлення та виключення суспільством (цілеспрямовано чи ненавмисно) як кінцеві фактори, що визначають інвалідність. Це пояснює „інвалідність” як результат взаємодії функціоналу людини статус у фізичному, культурному та політичному середовищі, якщо навколишнє середовище розраховане на весь спектр функціонування людини і включає йому відповідне житло та підтримку, тоді люди з функціональними обмеженнями не хотіли б бути «інвалідом» і може брати активну участь у суспільстві. Отже, втручання має бути не тільки на індивідуальному рівні, як медична реабілітація, але й на соціальному рівні із наданням необхідних служб підтримки, універсальним дизайном, щоб зробити інфраструктуру доступнішою та зміною у ставленні та сприйнятті щодо інвалідності.

Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я, розроблена компанією Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) використовує термін "участь", а не "включення" і визнає безліч бар'єрів, з якими стикаються діти з обмеженими можливостями у їхньому навчальному досвіді. Це зміщує дебати, які традиційно були значно орієнтовані на дітей, щоб бути більш зосередженими на факторах навколишнього середовища, які впливають і потенційно полегшують участь дітей у їх повсякденному житті.

Тому "функціонування" та "інвалідність" вважаються "багатовимірними" поняттями, що стосується функцій та структур

організму, діяльності людей і життєвих сфер, в яких вони беруть участь, та фактори, які впливають на їх оточення переживання.

"Діяльність" – це основні дії, що навмисно вживаються з метою досягнення завдання особи, на відміну від конкретних функцій або структур тіла; під час участі мається на увазі діяльність, яка є невід'ємною частиною економічного та соціального життя та соціальних ролей, які досягають цього життя, як, наприклад, можливість відвідувати школу.

На здатність людини функціонувати в умовах середовища, з яким вони стикаються, і певного рівня порушень в області функцій організму не обов'язково перетворювати на обмеження активності чи участі, якщо середовище відповідає іншому функціональному статусу людини.

Отже, вважається, що «інвалідність» виникає внаслідок діяльності обмеження, встановлені при "участі", що є результатом взаємодії між обмеженням структури тіла та функціонуванням та непримітним середовищем. В межах спектру "порушення", "втрати працездатності" та "гандикапу"; "гандикап" – це що є результатом "погіршення" або "втрати працездатності" і обмежує або перешкоджає виконанню ролі вважається нормальним (залежно від віку, статі, соціальних та культурних факторів) для цієї людини (ВООЗ, 1980).

Тут допоміжні технологічні пристрої допомагають зменшити, якщо не усунути перешкоди, та обійти дефіцит, щоб допомогти дитині брати участь у навчанні та пов'язаних із цим завданнях, скорочуючи бар'єри та сприяння доступності із значною легкістю та ефективністю, що інакше може бути не було можливо.

"Асистентна технологія" в цілому описує континуум інструментів, стратегій та послуг, які використовують відповідати потребам, здібностям та завданням людини і включає оцінку потреб людини з інвалідністю, функціональною оцінкою особистості в звичному середовищі людини, а також вибір, проектування,

налаштування, адаптація, застосування, технічне обслуговування, ремонт та заміна допоміжних технологічних послуг та їх узгодження з існуючими освітні та реабілітаційні плани та програми для інклюзивного розвитку.

1.3. Використання допоміжних технологій в інклюзивній освіті

Технології для дітей із слабким зором

Допоміжна технологія – це широкий термін, який включає будь-який пристрій або деталь обладнання, який може бути використаний для того, щоб допомогти людині виконувати певний вид діяльності або покращити її здатність до функціонування.

Діти зі слабким зором можуть знайти стандартний розмір букв на екрані комп'ютера чи друкованого документа занадто малі для читання, хоча деякі можуть також не в змозі відрізнити один колір від іншого.

Використання великих етикеток ключів для друку, спеціального обладнання для модифікації дисплея або принтера вихід, комп'ютерні символи, як текст, так і графіку, збільшені на моніторі чи принтері, може виявитися корисним для учнів із слабким зором, особливо у використанні стандартної обробки текстів, електронної пошти, електронних таблиць та інших програмних програм.

Налаштування кольору монітора або зміни кольорів переднього плану та фону за допомогою спеціального програмного забезпечення, такого як повернення назад екрана від чорного до білого, для людей чутливих до світла, може допомогти покращити доступ читати. Екрани проти відблиску можуть полегшувати читання екранів під час голосу. Вихідні системи також можуть використовувати люди зі слабким зором. Друкований матеріал можна прочитати сканерами з оптичним розпізнаванням символів і зберігаються в електронному вигляді на комп'ютерах, де він знаходиться можна читати за допомогою синтезу мовлення або друкувати великим шрифтом. Допоміжні пристрої, які

підходять для дітей із слабким зором можна використовувати для сприяння ефективного навчання, наприклад, телевізор із близьким контуром, збільшувальні окуляри та ручні лупи, шрифт Брайля, розмовні калькулятори та магнітофони.

Допоміжна технологія для дітей із порушеннями слуху та мовлення

Програми для обробки тексту та навчального програмного забезпечення можуть допомогти дітям з вадами слуху розвивати навички письма.

Альтернативи аудіовиходу можуть допомогти користувачеві з порушеннями слуху на місці використання стандартної клавіатури та миші.

Удосконалені синтезатори мовлення можуть виступати заміниками голосу, надаючи компенсаційний інструмент для дітей, які не можуть спілкуватися усно.

Діти з портативними системами можуть брати участь у обговоренні класу, коли адаптовані комп'ютери надають з розбірливим розмовним голосом.

Діти з порушеннями слуху та мовлення можуть без проблем використовувати стандартну письмову або екранну документацію з розвитком адекватної мовленнєвими та мовними зразками з використанням допоміжних посібників, таких як записані стрічки, тренери для виступу, фото альбоми, артикуляційні схеми, конкретні предмети та інші візуальні підказки, для вивчення мови, мовлення навчання та корекція мовлення.

Хоча текстові телефони можуть допомогти у дозволі до телефонних розмов набирати та читати, а не говорити та чути, "комп'ютерне розпізнавання мовлення" програмне забезпечення дозволяє комп'ютеру змінити розмовне повідомлення в читаний текстовий документ, і діти зможуть легко читати з вадами слуху.

Допоміжні технології для учнів з особливими вадами навчання

Для учнів, які мають специфічні особливості навчання, навчальне програмне забезпечення може допомогти у формуванні навичок, пропонуючи мультисенсорний досвід, позитивне підкріплення, індивідуалізовані інструкції та повторення.

Учні, які мають труднощі з обробкою письмової інформації, можуть виконувати завдання з написання уроків за допомогою комп'ютерів, як це може довести стандартний текстовий процесор цінний інструмент для учнів з «Дисграфією», нездатність писати розбірливо.

Дисграфія – це частковий розлад процесу письма, пов'язаний з недостатньою сформованістю психічних функцій, що беруть участь у реалізації та контролі письмової мови.

Спокійні робочі зони та вушні протектори можуть полегшити введення комп'ютера для учнів, які мають чутливість до фону шуму і легко відволікатися. Адаптивні пристрої, такі як великі друковані екрани, альтернативні кольори екрана комп'ютера та голосовий вихід можуть допомогти у компенсації проблем із читанням.

Електронна довідка з математичних таблиць в організації, в узгодженні роботі з математичними проблемами на екрані комп'ютера, де цифри, що з'являються, можна читати в голос через синтезатор мовлення, допомога учням, які стикаються з труднощами у вирівнюванні задач з математики за допомогою олівця та паперу.

Програмне забезпечення наприклад, "Розширювачі скорочень" можуть стати корисними при обробці текстів для створення, зберігання та повторного використання аббревіатури часто використовуваних слів або словосполучень, щоб забезпечити правильне написання учням, які мають труднощі в написанні. Техніка паперу на основі паперу може записувати і пов'язувати звук із тим, що пише учень за допомогою ручки та спеціального паперу, що дозволяє робити нотатки одночасно

записуючи лекцію вчителя, яку учень також може слухати згодом торкаючись пера до відповідного почерку чи діаграм. Ця технологія виявляється корисною для учнів, які борються зі слуханням, письмом, пам'яттю та навичками читання.

Учні мають труднощі інтерпретація візуального матеріалу може покращити розуміння та можливість виявити та виправити помилки, коли слова вимовляються чи друкуються великими шрифтами. Комп'ютерна документація в електронних формах може використовуватись із розширеними символами та пристроями синтезу голосу, щоб забезпечити кращу доступність тих, хто має труднощі з читанням.

Допоміжні технології відіграють важливу роль у виправленні та компенсації дефіциту продуктивності досвід учнів, підвищення ефективності учнів; та забезпечення ефективної оцінки як розміщення під час тестування, пропонуючи адекватні рішення при розширеному оцінюванні.

Отже, ефективна інтеграція технологій в освіті може допомогти у вирішенні функціональних бар'єрів, з якими стикаються учні з обмеженими можливостями, забезпечивши їм справедливе навчання, щоб правильно проявляли свої диференціальні здібності, шляхом надання необхідної підтримки та однаково доступне для всіх середовище навчання.

Допоміжні технології та пристосувальне обладнання для дітей з ДЦП

Пристосувальний пристрій – це будь-який інструмент чи інший пристрій, змінений певним чином, що полегшує користування людиною з обмеженими можливостями.

Для дитини з церебральним паралічем існує багато різних типів пристроїв, за допомогою яких можна брати участь у більшій кількості заходів, покращувати навчання, покращувати спілкування, слух та

мобільність та полегшувати життя. Допоміжні технології мають вирішальне значення для того, щоб допомогти дитині досягти успіху та перейти до самостійного дорослого життя.

Як діти можуть отримати вигоду від технологій

ДЦП спричиняє цілий ряд різних вад, починаючи від проблем із ходьбою до труднощів зі слухом, а також здатність спілкуватися або навіть тримати олівець. Тяжкість цих вад коливається від легкої до важкої та може погіршити якість життя, незалежність та всі аспекти здоров'я від фізичного до емоційного та соціального.

Застосування допоміжних технологій може забезпечити дитині велику кількість переваг, зокрема:

- кращі навчальні показники;
- більше включення в діяльність та відпочинок;
- більш зайняте соціальне життя;
- поліпшення спілкування з іншими та кращого реагування на потреби дитини;
- підвищена здатність висловлювати емоції;
- підвищена впевненість у собі;
- більша незалежність та самодостатність;
- більше можливостей.

Технологія мобільності

Хоча симптоми та ускладнення церебрального паралічу можуть сильно відрізнятися від однієї людини до другої, більшість дітей із цим станом мають певний ступінь обмеження рухливості. Багато дітей не можуть ходити, в той час як інші можуть ходити з допомогою, а деякі без будь-якої підтримки.

Допоміжні засоби, що використовуються для підвищення мобільності, можуть бути досить низькотехнологічними, включаючи використання ходунків та неелектричних колясок.

Також використовують технологію, наприклад електричні коляски. Вони допомагають дітям, які намагаються користуватися руками, обійтись лише одним натисканням кнопки чи джойстика.

Підйомники можна використовувати, щоб допомогти дитині пересуватися між поверхами в будинку, в транспортні засоби та поза ними, а також від сидячого до стоячого положення. Ще один варіант мобільності - це моторолер[1]. Захоплююча технологія, яка дуже обіцяє допомогти інвалідам отримати більшу мобільність, називається функціональною електричною стимуляцією.

Невеликий пристрій використовується для подачі електричних імпульсів для стимуляції конкретних м'язів. Це працює, активізуючи нерви і змушуючи м'язи рухатись, тренуючи м'язи працювати краще з часом.

Діти зі спастичним церебральним паралічем можуть отримати користь від того, щоб ходити легше і з меншим болем. Це пристрій, який працює для кожної дитини, але багато хто може ходити з труднощами.

Технологія комунікації

Для багатьох дітей з ДЦП спілкування є проблемою. У дитини можуть бути м'язи в горлі та роті, які впливають на стан, створюючи труднощі при формуванні слів. Це ускладнює висловлення емоцій та потреб, навчання в школі та спілкування з іншими.

Діти можуть працювати з логопедами, щоб покращити навички спілкування, і ці фахівці часто використовують допоміжні технології:

- **Електронні дошки зв'язку.** Ці пристрої схожі на планшет або навіть можуть бути планшетом за допомогою спеціального додатка чи програми. Дошка для спілкування представляє дитині вибір літер, слів, цифр та малюнків. Потім дитина може вибрати їх для спілкування з іншими. Залежно від здібностей дитини, їм може знадобитися інструктаж логопеда / мовного терапевта для успішного використання комунікаційної дошки.

- **Дошки зв'язку з низькими технологіями.** Низькотехнологічна версія використання олівця та паперу, щоб виразити себе. Це корисно лише для дитини, яка може захопити письмовий інструмент і використовувати його для чіткого написання слів або малювання малюнків. Також є дошки, що містять фотографії предметів, на які може вказувати дитина, наприклад, стакан води чи туалет. Таким чином, дитина, яка занадто маленька або не в змозі впоратися зі складністю планшета, може вказувати на їх потреби.
- **Пристрої, що генерують мовлення.** Існує вдосконалена версія електронної дошки зв'язку, яка фактично функціонує для генерування мови. Дитина набирає або торкається слів і речень, а пристрій формулює їх у мовленні, інші можуть чітко зрозуміти.
- **Прилади для відстеження очей.** Цей тип пристрою найкраще використовувати для дітей, які не можуть використовувати руками чи пальцями, щоб торкатися зображення на дошці зв'язку. Ці люди можуть скористатися приладом відстеження очей, який впливає, куди очі рухаються і дивляться. Коли дитина переглядає певне слово чи зображення на дошці для спілкування, його вибирають без необхідності активно натискати на поверхню.

Пристрої для набору тексту та запису

Багато дітей з церебральним паралічем борються з дрібними моторними навичками, необхідними для тримання ручки або олівця та удару по окремих клавішах клавіатури. Письмова комунікація важлива для дітей, які не вміють говорити легко або зовсім, а також необхідна для навчальної роботи. Є кілька пристроїв, які можуть полегшити дитині писати.

Прості, низькотехнологічні ручки або спеціально розроблені олівці – це пристосувальні пристрої, які дозволяють дитині тримати письмовий інструмент та маніпулювати ними. Наприклад, зважена

ручка або олівець можуть допомогти дитині отримати більше важелів та легше керувати інструментом, навчаючись писати[2].

Стійкий пристрій можна прикріпити до ручки або олівця, щоб допомогти дитині хиткими рухами. Маючи письмовий стіл з поверхнею, яку можна регулювати по висоті та куту, також може допомогти дитині отримати правильне вирівнювання та найбільш зручне положення для письма.

Дитина, яка намагається використовувати традиційні інструменти для письма, може скористатися можливістю вводити текст, але деякі діти також важко використовують клавіатури. Простий пристосувальний пристрій – це вказівник, який прикріплюється липучкою до руки чи зап'ястя, що дозволяє дитині натискати на клавіатури, планшети чи телефони маленькі кнопки.

Інші технології набору тексту, які можуть допомогти дітям спілкуватися ефективніше, включають програмне забезпечення для передбачення слів та перевірку орфографії та граматики.

Слухові апарати

Втрата слуху – це проблема, з якою багато дітей із церебральним паралічем борються, але технологія пройшла довгий шлях у забезпеченні пристроїв для покращення здатності чути. Наприклад, слухові апарати можуть полегшити слух тим, хто не глухий, але має певний рівень втрати слуху. Для дітей з більш важким дефіцитом слуху хорошим варіантом може бути кохлеарний імплантат.

Кохлеарні імплантати мають невеликий пристрій, який вставляється під шкіру всередині вуха та зовнішній шматочок, який сидить за вухом. Діє, стимулюючи слуховий нерв і обходячи пошкоджені частини у вусі, які перешкоджають слуху. Отримання цього пристрою вимагає хірургічного втручання, і це може пройти кілька тижнів, перш ніж воно буде готове до використання та дитина зможе почути[3].

Кохлеарний імплантат не рекомендується всім дітям з вадами слуху. Це дорого, вимагає хірургічного втручання і пов'язане з деякими рідкісними, але серйозними ризиками для здоров'я.

Особливо рекомендується дітям, які мають численні особливі потреби та ускладнення внаслідок ДЦП. Вміння покращити слух може бути значною перевагою для дитини, яка бореться з кількома вадами.

Інші пристрої, які можуть допомогти дітям, якічують, включають допоміжні системи прослуховування. Це пристрої, які захоплюють звук, підсилюють його і доставляють до вуха. Хороший пристрій може допомогти дитині почути свого вчителя, як він говорить, наприклад, навіть при сильному фоновому шумі.

Технологія, яка допомагає в щоденних заходах

Окрім пристроїв допоміжних технологій, які допомагають дітям з певними проблемами, такими як слух, письмове спілкування чи спілкування, існує ряд адаптивних інструментів, які допомагають у повсякденному житті.

Це пристрої, які можуть полегшити життя, зробити дитину більш самодостатньою та допомогти їм досягти більшої самостійності.

Деякі з цих спеціально адаптованих пристроїв:

- спеціалізовані сидіння для туалету, запобіжні лавки у ванній;
- губки та щітки з довшими ручками;
- посуд для їжі з ручками;
- тарілки та миски з нековзними днищами;
- килимки без ковзання;
- заправні засоби;
- таблиці, які можна переміщувати вгору і вниз;
- адаптивні ножиці та художні приладдя;
- посібники для розміщення в ліжку або на диванах і стільцях.

Дитина з церебральним паралічем може отримати корисні переваги від використання допоміжних технологій та адаптивних пристроїв. Батьки можуть виступати за те, що потрібно їх дітям, працюючи з державними школами. За допомогою оцінювання дитина може отримати індивідуальну програму навчання через відділ спеціальної освіти.

Це може включати допоміжні пристрої, які потім надаватиме школа. Батьки або дорослі особи, які страждають на церебральний параліч, можуть звернутися до державних організацій, груп адвокації та громадських груп, щоб звернутися за допомогою до оплати та отримання цих необхідних пристроїв[33].

Варіанти виховання дитини з ДЦП

Батьки відіграють життєво важливу роль у навчанні своїх дітей. Надзвичайно важливо, щоб освітні послуги та підтримка розпочалися ще в дитячому віці, щоб забезпечити належний розвиток важливих життєвих навичок.

В результаті Закону про осіб з обмеженими фізичними можливостями 2004 року всі діти-інваліди мають право на безкоштовну відповідну державну освіту.

Є чотири загальні типи освіти, доступні для дітей з обмеженими можливостями, це:

- державна школа;
- приватна школа;
- домашнє навчання;
- репетиторство.

Варіанти публічного навчання

Державні школи є найбільшим постачальником послуг загальної та спеціальної освіти, і вони надають безліч пільг дітям з усіма видами ДЦП.

Державна школа може бути найкращим варіантом для батьків, які шукають безкоштовну освіту, оскільки плати за власну кишеню немає. Державна школа дозволяє учням з обмеженими можливостями перебувати в оточенні разом з однолітками, щоб підготувати їх до особистої незалежності та допомоги у розвитку соціальних навичок.

Помітним недоліком у виборі державної школи для дитини з ДЦП є ненадійність послуг, доступних у шкільних округах.

Якщо дитина змінить місце розташування або перенесе школу, він може втратити відстань, якщо запропоновані навчальні програми або послуги з обмеженими можливостями не є однаковими.

Також, як правило, не вистачає інформації, яка легко стає доступною для батьків про послуги та підтримку, що надаються учням з обмеженими можливостями. Це може призвести до менш ідеального навчального середовища для дитини з ДЦП.

У рамках народної освіти є два варіанти батьків, які стосуються того, наскільки найкраще включення в клас найкраще для їхніх дітей:

- повне включення;
- спеціальна освіта або самостійні класи.

Повне включення в державну школу

Учні повинні бути інтегрованими в систему освіти якомога частіше. Це дозволяє їм опинитися в умовах, коли інші учні проявляють поведінку, що відповідає віку, та навчаються один у одного.

Повне включення дає можливість всім дітям брати участь у звичайній обстановці. Дитину з церебральним паралічем замість того, щоб виводити з аудиторії та виключати з групи, супроводжуватимуть помічника чи асистента вчителя. Діти все одно матимуть доступ до автономних аудиторій та індивідуальної допомоги, коли це потрібно для конкретних уроків чи тестування[36,38].

Однак головним недоліком повного включення в державну школу є те, що учень, не може отримати необхідну допомогу чи увагу в класі

через те, що вчителі недостатньо навчаються або не займаються іншими учнями. Крім того, це може бути не найкращим варіантом, якщо дитина стикається з сильним фізичним обмеженням або розумовими здібностями, оскільки вони можуть стати переповненими або руйнівними в типових умовах для занять.

Спеціальна освіта або самостійні класи

Якщо повне включення може виявитися не найкращим варіантом, дитину можна записати на спеціальну освіту або самостійну програму занять. Цей вид навчання доступний для тих, хто відповідає критеріям Закону про освіту осіб з обмеженими фізичними можливостями.

12 різних категорій інвалідності, за якими від 3 до 21 – річного віку можуть мати право на такі послуги:

- аутизм;
- глухота;
- емоційне порушення;
- порушення слуху;
- інтелектуальна інвалідність;
- множинні обмеження;
- ортопедичні порушення;
- інші порушення здоров'я;
- специфічна інвалідність навчання;
- порушення мови;
- травматична травма мозку;
- порушення зору (включаючи сліпоту).

Хоча церебральний параліч спеціально не зазначений у цих кваліфікаціях, дитина з ХП може кваліфікуватися за різними іншими категоріями, які дозволяють їм записатись на спеціальну освіту або в самостійні аудиторії.

Хілоперитонеум (ХП) – наявність лімфатичної рідини у черевній порожнині і характеризується збільшенням розмірів живота та абцитом.

Варіанти приватного навчання

Приватна школа для дитини з обмеженими можливостями може стати чудовим варіантом для тих, хто стикається з конкретними потребами або обмеженнями, які безпосередньо впливатимуть на їх освіту.

Два загальних типи приватної школи:

- звичайна приватна школа;
- спеціальні освітні центри.

Звичайна приватна школа

Однією з важливих причин для зарахування дитини з ДЦП в приватну школу було те, що учні можуть отримувати релігійні навчання разом з основними заняттями. Це чудовий варіант для тих, хто цінує включення віри в освіту.

Інший аспект, який слід врахувати у звичайній приватній школі, полягає в тому, що в класи можуть бути включені менші групи учнів, що може бути вигідним для дитини, яка потребує додаткової уваги та підтримки. Це також усуне потребу в автономних аудиторіях (доступних у державних школах) та дозволить учням відчувати, що вони не відрізняються від своїх однолітків.

Спеціальні освітні центри

Колірний показник (КП) – відображає відносний вміст гемоглобіну в еритроцитах.

Вибір спеціального навчального центру для дитини з КП може бути найкращим варіантом, якщо батьки шукають школу, яка зосереджена саме на дітях з обмеженими можливостями. Існують різні освітні центри, присвячені дітям, що мають особливі особливості інвалідності, такі як школи для глухих, сліпих або фізично інвалідів.

Ці центри освіти, як правило, мають доступ до високотехнологічного, спеціалізованого обладнання, курсових робіт та інструкторів, які навчаються правильним методикам для навчання студентів з особливими потребами.

Одним з недоліків цієї форми приватної освіти є те, що вона може бути дорогою і не може бути найкращим варіантом для тих, хто має обмежені особисті кошти. Однак є стипендії для сімей з низьким рівнем доходу та груп ризику, які потребують їх[30].

Варіанти домашнього навчання

Батьки, які вирішили виховати своїх дітей з обмеженими можливостями вдома, повинні бути готові надати величезну кількість відданості, терпіння та турботи. Якщо приділити належну увагу, це може бути дуже сприятливим режимом навчання дітей з ДЦП.

Однією з головних переваг домашнього навчання є те, що дитина бореться з такими проблемами, як короткий проміжок уваги, непередбачуваний режим сну або обмежена рухливість. Це всі аспекти, які можуть негативно вплинути на продуктивність дитини в типовому класі, тому навчання в затишку власного будинку може полегшити цей тиск.

Коли батьки беруть на себе обов'язок виховувати свою дитину, належні ресурси та навчальні матеріали необхідні для того, щоб дитина отримувала якісну освіту. Їх можна придбати за допомогою ряду джерел - від публічної бібліотеки до державних та національних організацій. Ці групи також пропонують виїзні поїздки, зустрічі, музичні заняття, заняття мистецтвом та інші заходи для забезпечення соціалізації дитини в поєднанні з їх освітою.

Параметри приватного навчання

Приватне репетиторство для дітей із СР - це відмінний спосіб доповнити навчальну програму, до якої вони вже зараховані. Це може

бути відмінним варіантом, якщо діти з КП намагаються зрозуміти певну тему і можуть отримати користь одна увага з інструктором.

Репетиторство може допомогти вдосконалити звички до навчання та забезпечити, щоб діти з обмеженими можливостями рухалися на шляху навчання. Сеанси занять один на один відмінно підходять для батьків, які шукають рентабельний спосіб покращити освіту своєї дитини без необхідності фінансувати приватне навчання[3, с. 19].

Вибір спеціальної програми навчання

Рішення про те, яка навчальна програма найкраще підходить для дитини з ДЦП, потребує уваги до різних аспектів їхньої особистості та інвалідності.

Процес дослідження та вибору навчальної програми повинен розпочатися рано і зосередити увагу на тому, що забезпечить дітям з обмеженими можливостями найвищі шанси на успіх протягом усього їхнього життя.

РОЗДІЛ 2

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

2.1. Впровадження інклюзивної освіти: кроки України

Аналіз світового досвіду впровадження інклюзивної освіти доводить, що держава відіграє провідну роль. Тому важливо, щоб політика стосовно людей з обмеженими можливостями базувалася принципами рівності та дотримання прав людини.

Був прийнятий Закон України «Про освіту», він є новаторським та відкриває широке поле впровадження інклюзії у системі освіти.

Наголошуючи на важливості ролі уряду в розвитку інклюзивної освіти в Україні, О.Заярнюк зазначає, що найважливіші перешкоди - на макрорівні.

Головними перешкодами є лазівки у законодавстві, що стосується дітей з обмеженими можливостями; його невідповідність міжнародних стандартів; відсутність законодавства про спеціальну освіту, де правові підстави інституту інклюзивної освіти, принципи та механізм створення економічних умов для реалізація інклюзивних підходів до навчання людей з особливими потребами де буде чітко визначена[2, с. 191].

Отже, на мезорівні основні перешкоди на шляху впровадження інклюзивної освіти є:

- культурні стереотипи щодо дітей з обмеженими можливостями;
- небажання існуючої системи освіти;
- відсутність конкретних стандартів освіти та змінних навчальних програм для дітей з особливими освітніми потребами;
- відсутність законних можливостей для дітей з особливими потребами, які навчаються за індивідуальним планом, що дозволяє адаптуватися;

- відсутність програм підтримки осіб з обмеженими можливостями, які навчаються в стандартному навчальному закладі.

У той же час на мікрорівні є перешкоди на шляху запровадження інклюзії в Україні. Вони пов'язані з діяльністю конкретних організацій та експертів у цій галузі.

Інклюзивна освіта стикається з надзвичайно гострою проблемою психологічного сприйняття вчителів можливості взаємної освіти дітей з обмеженими можливостями разом зі своїми “здоровими” однолітками.

Здебільшого їхні професійні стереотипи консервативні в організації навчального процесу. Очевидно, суспільство та ті, хто виховує повинні бути готові змінити свої стереотипи та повністю прийняти дітей з обмеженими можливостями у суспільному житті.

Інклюзивна освіта передбачає навчання дітей (у дитячому садку, школі чи професійно-технічному навчальному закладі) місцевої громади. Дитина перебуває в суспільстві, вчиться встановлювати контакти та спілкуватися з іншими.

Звичайно, важливо формувати толерантність та повагу до дітей з особливими потребами, проявляти людяність, співчуття, доброту та бажання допомогти. Такі відносини формують здатність сприймати, розуміти та бути толерантним до людських відмінностей у кожній особі.

Таким чином, основними етичними принципами навчальної діяльності з цією категорією учнів є:

- співчуття, позитивне ставлення до кожної дитини;
- надання можливостей у різних сферах життя;
- свобода вибору різних видів соціальної та освітньої допомоги.

У той же час в країні виникають труднощі з адаптацією фізичного середовища до потреб дітей, які мають інвалідність. Вся інфраструктура потребує адаптації: громадський транспорт, полегшені пандуси на інвалідні візки, входи та виходи в будівлях, школах та інших установах.

Наприклад, в Україні лише 27,4% вищої освіти та 8,4% професійно-технічної освіти обладнані пандусами для доступу до інвалідного візка[2, с. 192]. Фінансування навчальних закладів, щоб зробити їх придатними для впровадження інклюзивної освіти та надання спеціальної підтримки навчального обладнання - ще одна проблема.

Створення спеціальних навчальних програм для шкіл з інклюзивною освітою потребує особливої уваги.

Ефективність навчально-виховного процесу для дітей з особливими потребами потребує додаткової кількості (іноді і спеціальної) підтримки в навчанні, яка допоможе їм брати участь у класі та реалізувати свій потенціал в повній мірі. Для задоволення різноманітних освітніх потреб учнів, викладачам необхідно адаптувати методи навчання, шкільне середовище, матеріали тощо.

Однак залежно від стану здоров'я та навчальні здібності дітей з порушеннями психічного та фізичного розвитку в спеціальних класах використовуються рекомендовані навчальні програми та підручники для загальноосвітніх шкіл.

Важливим аспектом реалізації інклюзії є проблема упередженого ставлення батьків до закладів корекційної освіти:

- вона або негативна, або не має розуміння її необхідності;
- іноді батьки соромляться діагнозу своєї дитини, проти порад медичних працівників, направити його до стандартного загальноосвітнього навчального закладу.

У школі, де немає умов для навчання дитини з порушенням розумового та фізичного розвитку, він /вона страждає, ще більший стрес, може розвинутися відразу до будь-якої діяльності та страх учителів та однолітків.

Психофізичний розвиток дітей перешкоджає і наявне відхилення не виправляється. На жаль, сім'ї, в яких виховуються такі діти, часто ігнорують рекомендації експертів про заклад, придатний для їхніх дітей.

Деякі батьки, усвідомлюючи світові тенденції, наполягають на праві дитини бути звичайним в загальноосвітній школі нарівні з однолітками. Часто ці батьки не хочуть визнавати фізичні чи психічні порушення їхньої дитини, щоб їх не вважали «особливими». Однак вони цього не роблять, не розуміють суть інклюзивної освіти. Реальна інтеграція та включення передбачає обов'язкову психолого-педагогічну підтримку дитині експертами (помічником викладача, соціальний педагог, практичний психолог, логопед, лікар).

Відсутність допомоги дитині з особливими потребами у загальноосвітніх навчальних закладах у формальності і негативно впливає на соціалізацію.

Більше того, школяреві з обмеженими можливостями може бути заподіяна шкода у загальноосвітній навчальній установі, оскільки його/її психофізичний розвиток є складний без відповідної корекційної допомоги.

Враховуючи індивідуальні особливості навчально-пізнавальної діяльності з особливими освітніми потребами, учням зобов'язана надаватись додаткова корекційна допомога, виконується психолого-педагогічним супроводженням: психологами, соціальними педагогами та логопедами.

Проектування відповідного соціального та освітнього середовища є організаційною та методичною основою ефективного впровадження інклюзивної освіти у загальноосвітній школі[1, с. 73-74].

Визначимо наступні компоненти, що утворюють це середовище:

□ соціально-психологічні (з урахуванням індивідуального психологічного розвитку та поведінки властиві дитині в процесі соціальної взаємодії, пропагуючи етичні та моральні норми соціалізації та спілкування, адекватне ставлення до позитивних чи негативних рис поведінки інших, педагогічні, спрямовані на виправлення відхилень,

формування звичок толерантної взаємодії дитини з особливими потребами та однокласників тощо);

□ інформаційна (наявність сучасної нормативно-просвітницької підтримки інклюзивного процесу);

□ культурно-освітня (педагогічна компетентність учасників навчально-виховного процесу в інклюзивній школі, яка охоплює зміст, форми, методи, інструменти, інноваційні технології тощо);

□ логістична (наявність сучасних мультимедійних, аудіо та відео засобів, адаптація шкільних навчальних закладів фізичне середовище з урахуванням елементів естетики в інтер'єрі школи тощо).

Таким чином, складнощі також моделюють соціально-освітнє середовище в інклюзивних класах спричинена все більшою кількістю дітей з особливо вразливих груп це:

- економічно незахищені (малозабезпечені сім'ї, безробітні, багатодітні сім'ї тощо);

- соціально вразливі (діти з неблагополучної сім'ї, немотивовані, агресивні чи песимістичні учні);

- академічно чи інтелектуально вразливі (діти з затримкою психічного чи когнітивного розвитку, які виникають труднощі у встановленні соціальних контактів). Ці діти часто мають проблеми з адаптацією шкільного середовища, вони більш схильні до прояву проступків, соціальної агресії, жорстокості або апатії.

Ті, хто був свідком військових операцій на сході України, включаючи до групи ризику сьогодні. Дорослі та діти отримали травми в результаті (фізично, психологічно чи соціально). Серед них залишилися на окупованих територіях біженці та мігранти із зони військових конфлікт або тих, чиї батьки там воювали чи загинули. Ці діти страждають від гострого почуття страху, безпорадність, депресія та прояв стресової поведінки в суспільстві.

Інтегровані заняття можуть допомогти дитині з особливими освітніми потребами досягти високих показників індивідуального особистісного розвитку, визнати цінність розвитку для дитини, її функціональність значення в процесі інтеграції в соціальному середовищі. З іншого боку, навколишнє середовище допоможе створити можливості для здорових дітей цінувати їх природний потенціал відкрити альтернативні шляхи для особистих досягнень у оволодінні базовими компетенціями та досвідом роботи соціокультурної поведінки[3-18].

Ще одне важливе питання - недостатня кількість спеціально навчених викладачів для роботи в інклюзивній освіті в Україні. Це заважає дітям з особливими потребами усвідомлювати свої конституційне право на освіту.

Таким чином виникає проблема підготовки кваліфікованих фахівців, готових працювати в інклюзивному освітньому та розвивальному середовищі, особливо у вищій школі.

Навчання спрямоване на:

- формування в учнів цілісного уявлення про природу та основні цілі інклюзивної освіти;
- розвиток навичок впровадження індивідуального підходу у навчанні та вихованні дітей з особливими потребами;
- забезпечення майбутніх вчителів методами міжособистісної взаємодії з батьками дітей з особливими потребами, формуючи навички диференційованого навчання та оцінювання в умовах інклюзивної освіти.

Зміст навчання майбутніх вчителів працювати в інклюзивних класах передбачає оволодіння кількістю навичок:

- розробити індивідуальні плани та програми для дітей зі спеціальними освітніми потребами з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку;

- використовувати ефективні соціальні та освітні стратегії взаємодії та співпраці з різними професіоналами та батьками учнів з особливими потребами;
- застосовувати адаптивні методи навчання та стандартизоване тестування в навчальному курсі в інклюзивному процесі;
- налагодити педагогічну співпрацю з батьками учнів;
- запобігти несправедливому поводженню та забобонам щодо дітей з особливими потребами до однолітків, щоб створити моральний та психологічний комфорт у класі на принципах людяності, співчуття та співпраці[10].

2.2. Створення інклюзивного класу для учнів з особливими потребами

Почніть з індивідуального плану

Хоча серед найбільш загальнодоступних аудиторій будуть подібності, тонкі деталі можуть бути зовсім іншими. Це відбувається тому, що вчителі пристосовують свої інклюзивні класи, щоб задовольнити конкретні потреби своїх учнів. Цей процес починається з детального огляду кожного учня. Зверніть пильну увагу на винятки, цілі, положення та умови для учнів. Перевірте цілі, щоб побачити, чи потрібно буде збирати дані. Положення дозволять вам сказати, чи буде учень проводити якийсь час у спеціальній навчальній установі чи учень отримує якісь додаткові послуги, такі як логопедична або фізична терапія.

У приміщенні будуть описані будь-які особливі речі, які вам потрібно буде зробити для учня, наприклад, пільгові місця для сидіння чи перезавантаження, щоб перевірити їх розуміння.

Перевірте розташування кімнати

Чи користується інвалідним візком хтось із ваших учнів? Якщо це так, вам потрібно перевірити простір між партами та столами, щоб переконатися, що учень має достатньо місця для маневру. Також перевірте, чи немає предметів у класі в межах досяжності. У когось із ваших учнів слабкий зір? Він або вона повинні сидіти близько до інструктора. Вам також потрібно буде надрукувати все, що можна, більшим шрифтом.

Це такі речі, які потрібно буде врахувати. Будьте готові внести зміни, якщо щось не працює [13, с. 9].

Створення логічної діаграми сидінь

Забудьте про алфавітний порядок чи випадкову таблицю сидіння для першого дня, якою користуються багато вчителів. Існує два потяги думки про те, як згрупувати учнів в інклюзивну аудиторію. Ви можете переплутати учнів з ризиком з вищими досягненнями. Це дає можливість репетиторства для однолітків. Другий підхід - групувати учнів разом за їхніми здібностями. Це дає можливість винести урок всій групі, а потім запропонувати виправлення учнів із ризиком. Якщо учні в групі ризику сидять разом, це полегшує повторне викладання матеріалу.

Складіть графік, який включає послуги

Якщо у вас є інклюзивна аудиторія, один або декілька з ваших учнів можуть регулярно отримувати логопедичну, трудотерапію, фізичну терапію, консультування або соціальні послуги. Ці послуги можуть зробити складним пошук часу, коли учні можуть бути подалі від кімнати, не пропускаючи важливого змісту чи інструкції. Працюйте з іншим шкільним персоналом, щоб підходити до цих служб у рази, що спричинить менше труднощів.

Виберіть правильні матеріали

Коли ви навчаєте учнів на дуже різних рівнях кваліфікації, може відчуватись, що вам потрібно писати індивідуальні плани уроків. Це виклик, коли ви намагаєтесь задовольнити потреби класної кімнати,

повної учнів. Пошук потрібних матеріалів для задоволення потреб ваших учнів є вирішальним. Це може бути настільки ж простим, як і розмежування звичайних матеріалів для аудиторії. Однак іноді може знадобитися використання абсолютно різних матеріалів. Дізнайтеся, які ресурси доступні у вашій школі. В Інтернеті доступно багато безкоштовних ресурсів, тому перевіряйте їх також.

Співпраця з викладачем спеціальної освіти

Хороша новина полягає в тому, що ти в цьому не один. Попрацюйте з викладачем спеціальної освіти вашої школи, щоб отримати допомогу в налаштуванні вашого класу та задоволенні потреб ваших учнів із спеціальною освітою. У викладача спеціальної освіти можуть бути навіть матеріали, які ви можете позичити за потреби. Ця людина повинна стати для вас чудовим ресурсом, працюючи протягом навчального року.

Розгляньте питання спільного навчання

Якщо ваш адміністратор погоджується і ваш вчитель спеціальної освіти доступний, подумайте про спільне навчання частину дня.

Коучінг має величезний потенціал для задоволення потреб учнів спеціальної освіти в інклюзивному середовищі.

Деякі з переваг аудиторії, що навчаються разом, включають наступне:

- Це дає можливість вчителям формувати навички лідерства.
- Він пропонує менший коефіцієнт учень-вчитель.
- Він пропонує розширені можливості диференціювати навчання.
- Учень часто користується можливістю отримувати більше уваги дорослих.

Підсумкові думки

Залежно від заданої групи потреб учнів, інклюзивні класи можуть виглядати дуже різними одна від одної. Будьте готові мислити нестандартно, і не бійтеся спробувати творчі рішення. Відповіді на деякі проблеми приходять лише після невеликого експерименту. Жодна ідея

ніколи насправді не провалюється, якщо вона допоможе вам знати, що робити інакше в майбутньому.

2.3. Інклюзивна освіта в Німеччині: діти з особливими потребами

Завдяки децентралізованій системі освіти Німеччини, федеральні держави поводяться з учнями з особливими потребами дещо різними способами.

Загалом у кожній державі існує ряд спеціальних шкіл, що охоплюють різноманітні особливі потреби - від психічних та соціальних до фізичних розладів на початковому та середньому рівнях. Останнім часом запроваджуються програми сприяння інтеграції учнів з особливими потребами у загальноосвітню освіту[22].

Починаючи з 2000 року, федеральні штати застосовують спільне визначення освіти з особливих потреб. Він робить різницю між постійною втратою працездатності та тимчасовими труднощами у навчанні (наприклад, повільні учні або ті, хто має труднощі з читанням та письмом).

Існує федеральна угода про гармонізацію освіти з особливими потребами; принципи підтримки проблемних ситуацій під час навчального процесу та інтеграції з основною освітою, де це можливо, є однаковими на національному рівні. Однак кожна держава застосовує рекомендації дещо по-різному, щоб відобразити власну освітню структуру, щоб назви спеціальних шкіл та тривалість навчання могли відрізнитися.

Деякі держави запровадили новіші законодавчі акти щодо освіти дітей з особливими потребами в загальноосвітніх навчальних закладах.

Освіта охоплює принцип інтеграції, і, хоча існують спеціальні школи для різних спеціальних потреб, докладаються зусилля для того, щоб діти з особливими потребами відвідували основні навчальні заклади, де це можливо. Це часто називають інклюзією, маючи на увазі

включення та підтримку дітей з особливими потребами у загальноосвітній освіті.

Спостерігається також збільшення спільної діяльності шкіл для інвалідів та непрацездатних учнів[27, с. 36].

Діагностування дитини з особливими освітніми потребами

Початок діагнозу може відбуватися від батьків або школи і згодом буде дозволено місцевим органом освіти. Вчитель з особливими потребами надає експертний висновок щодо типу та рівня інвалідності, спостерігаючи за працею дитини, а також враховуючи будь-які медичні довідки, видані шкільними або спеціалізованими медичними службами.

Якщо ситуація відома батькам ще до того, як дитина розпочне школу, всі відповідні документи повинні бути надіслані органу освіти, який потім призначить тип навчання, який буде отриманий, або розпочне діагностичну процедуру, як зазначено вище.

Відповідно до всіх дітей, маленькі діти-інваліди мають право на денний догляд. По можливості вони відвідуватимуть центр з дітьми-інвалідами.

Існують також спеціальні групи для дітей з вищим рівнем інвалідності.

Освіта з особливими потребами

Освіта з особливими потребами означає специфічну підтримку учнів із тривалими розладами чи порушеннями навчання.

Він класифікується на такі категорії (залежно від освітніх потреб учнів):

- сліпі;
- слабозорі;
- глухі;
- з порушеннями слуху;
- психічно інвалідні;
- фізично інвалідні;
- учні з труднощами в навчанні;

- учні з поведінковими проблемами;
- учні з порушенням мови.

Деякі школи працюють як денні школи, інші - інтернати.

Індивідуальні заходи, що вживаються для підтримки та розвитку дітей з особливими освітніми потребами, залежать від федеральних держав.

Зазвичай освіта з особливими потребами здійснюється наступними способами:

- спільне викладання в загальноосвітній школі;
- школи з особливим напрямом розвитку освіти;
- тимчасові навчальні групи;
- у спеціальних педагогічних закладах та у співпраці з приватними постачальниками молодіжних послуг (особливо для емоційного та соціального розвитку).

Глухі та сліпі діти можуть брати участь у заняттях з дошкільної освіти у відповідних спеціальних школах з трирічного віку.

Особлива освітня спрямованість на психічний розвиток

Школи з спеціальним навчальним акцентом на психічному розвитку мають іншу структуру: на відміну від загальноосвітніх шкіл, вони є загальноосвітніми школами з 35-годинним навчальним тижнем.

Через різні етапи розвитку своїх учнів шкільне навчання організоване на п'яти рівнях:

1. **Рівень вступу** : школа починається з 7 років.
2. **Нижній рівень** : вік 7 - 10 років.
3. **Середній рівень** : вік 10 - 13 років.
4. **Верхній рівень** : вік 13 - 15 років.
5. **Підсумковий рівень** : вік 15–18.

Дислексія

У всіх початкових школах працює один спеціально навчений вчитель для розпізнавання та підтримки хворих на дислексію. Вчитель

працює у тісній співпраці зі шкільними психологами, а у важких випадках може бути розроблена спеціальна програма навчання.

На початковому та вторинному рівнях пропонуються такі заходи підтримки:

- дитині надається додатковий час на іспити;
- спеціальні робочі інструменти надаються або дозволяються;
- частина письмового іспиту замінюється усним тестуванням;
- учитель зачитує учню текст письмових вправ.

Шкільна влада має гнучкість щодо того, коли застосовувати ці заходи та в якій мірі. Дитину необхідно пройти перевірку, щоб встановити рівень її дислексії, або батьки повинні пред'явити довідку лікаря, якщо особливі потреби учня вже відомі[55].

Переваги та надбавки

Батьки можуть вимагати допомогу на продовження дитини для дітей-інвалідів віком старше 25 років, якщо вони не можуть доглядати за собою, а інвалідність настала до 25 років. Якщо інвалід отримуватиме дохід, що перевищує 8 354 євро (у 2014 році) вони більше не матимуть права на цю допомогу.

Батьки також можуть мати право на виплату по догляду, якщо вони зможуть довести, що піклування про свою дитину-інваліда значно більше часу, ніж за дитину-інваліда того ж віку[33].

ВИСНОВКИ

Інклюзивне середовище – це перш за все середовище, в якому кожній дитині зручно, де завжди будуть пам'ятати про інтереси й потреби кожного, де вчать дітей, педагогів та батьків бачити й поважати відмінності один одного.

Вчитель загальноосвітнього класу – ключ до успішної інклюзії школярів з особливими потребами. Він несе відповідальність за успіхи, досягнення і невдачі своїх учнів. Робота в інклюзивному класі вимагає не тільки знань і досвіду, а ще й терпіння і любові, щоб дитина була залучена до всіх заходів, відчувала себе потрібною.

Учитель не працює сам на сам, а є членом команди, співпрацює з колегами, є радником та партнером для батьків.

Дитина з особливими потребами має почуватися природно, досягати самостійності, наскільки це можливо. Дуже важливо створити у класі атмосферу порозуміння між учнями. Адже школа, яка відчиняє двері для усіх, дає можливість бути ознайомленим з тими проблемами, з якими стикаються діти з особливими потребами та їх родини. Ми повинні навчати дітей краще розуміти навколишній світ, тих, хто відрізняється від нас, і без вагань вчасно надавати їм допомогу. Усе суспільство має прагнути до цього.

Навчання в класах з інклюзивними можливостями допомагає дітям з особливими потребами пристосуватися до типових життєвих обставин подолати відчуття ізоляції та відчуження, подолати соціальні бар'єри та інтегруватися в суспільстві. Це навчає учнів спілкуванню та командній роботі, створює почуття відповідальності в учнів, яка потрібна допомога і перш за все прийняття.

Таким чином, у педагогічному процесі ми прагнемо гуманізувати стосунки між викладачем та учнями, включаючи тих, хто має особливі особливості, тому варто подолати соціальні стереотипи та працювати

над підвищенням професійною культурою вчителя. Згадаймо про педагогіку добра (І. Зязюн), концепцію гуманоцентризму (В. Кремен), орієнтовану на дітей педагогіки (А. Квас), викладання етики (Г. Васянович) та інших концептуальних тенденцій сучасної науки і практикувати.

Ефективна реалізація інклюзивної освіти в Україні можлива при поєднанні певних факторів: достатнє фінансування шкіл, вдосконалення нормативно-правової бази, розвиток навчально-методичної бази інклюзивної освіти, підготовка вчителів до реалізації інклюзивної освіти їх викладацьку практику.

Особливо важливим сьогодні є формування позитивної громадської думки щодо толерантності до людей з особливими потребами, реалізація адвокації серед батьків з приводу характеру і змісту інклюзивної освіти. Доцільно залучати ЗМІ та волонтерів організації, які сприяють успішній інтеграції та освіті людей з обмеженими можливостями навчальних закладів різних типів: дитячі садки, загальноосвітні школи, професійно-технічні школи, вищі навчальні заклади, заклади післядипломної освіти.

Допоміжна технологія – це широкий термін, який включає будь-який пристрій або деталь обладнання, який може бути використаний для того, щоб допомогти людині виконувати певний вид діяльності або покращити її здатність до функціонування.

Допоміжні технології не повинні розглядатися викладачами в контексті "реабілітації" або "ремедіації", а як інструмент для доступу до навчальних програм та вивчення засобів допомоги учням досягти позитивних результатів.

Для правильного та оптимального використання допоміжних пристроїв має важливе значення для забезпечення оцінки на основі потреби – враховуючи застосовність технології та її ефективність;

- обґрунтований план розвитку – забезпечення цілей, орієнтованих на учнів, та належне визначення в плані необхідних пристроїв;
- успішна реалізація – орієнтована на дії підходу до перевірки доцільності та ефективності технології, за допомогою ефективного моніторингу та періодичного огляду.

Існує чітка потреба в дослідниках, практиках та інших зацікавлених сторонах системи виявлення шляхів заохочення розробки інструментів та стратегій технології, інтеграції та прагнути спільно працювати над питаннями, що стосуються використання технологій, для ефективного включення учнів з обмеженими можливостями до загальноосвітнього середовища, забезпечуючи це вони мають право на ті самі високі стандарти та ефективні інструкції, які доступні для учнів-інвалідів.

Дуже важливо зосередитись та розвинути сили та можливості учнів, маючи необхідну підтримку та допомогу, надаючи більше можливостей своїм здібностям для порядку щоб вирішити їхню «інвалідність».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Актуальні проблеми навчання дітей з особливими потребами : зб. наук. праць. — № 6(8). — К. : 2009. — С. 17–18.
2. Бут, Т., та Ейнскоу, М. (2002). Розвиток навчання та участі в школах: Центр досліджень з інклюзивної освіти. — Л. : 2002. — С. 23.
3. Таранченко О. Тенденції сучасної освіти: роль педагога у створенні ефективної інклюзивної школи // Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання. – 2011. №1. – С. 19.
4. Інвалідність та суспільство : навч. посіб. / Л. Байда, О. Красюкова, В. Азін та ін. ; за заг. ред. Л. Байди, О. Красюкової. – К. : 2011. – 188 с.
5. Максименко Н. В Україні зростає кількість дітей-інвалідів // УНІАН Здоров'я. – 2011.– № 46.– С. 3.
6. Міщик Л. Інклюзивна освіта як умова соціалізації дітей з особливими потребами у процесі навчання. М., 2010.-55 с.
7. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко, І. О. Білозерська та ін. ; за заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К. : А. С. К., 2012. – 308 с.
8. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання. Наказ МОН № 912 від 01.10.10 року. К., 2012. – С. 25-39.
9. Софій Н. З. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти/ Інклюзивна школа: особливості організації та управління : навч.-метод. посіб.: А. А. Колупаєва, Ю. М. Найда та ін.; за заг. ред. Л. І. Даниленко. – К., 2007. – 128 с.
10. Дубич К. В. Педагогічні аспекти навчання учнів з обмеженими фізичними можливостями у навчальних закладах. Вісн. УДУВГП. Педагогіка. Сучасні технології навчання: проблеми та перспективи. Вип. 5. Ч. I. 2007. С. 69-77.
11. Дубич К. В. Роль технологізації у впровадженні інклюзивного навчання. Вип. 4. С. 217-225.

12. Нечипоренко В. Організація інклюзивного навчання дітей з особливими потребами. 2016. № 9-10. С. 41-48.

Електронні ресурси:

1. <https://freespiritpublishingblog.com/2017/01/09/creating-an-inclusive-classroom-for-students-with-special-needs/>
2. <http://jpnu.pu.if.ua/>
3. <https://www.huffpost.com/entry/who-is-the-gifted-child>
4. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/opac/search.exe>
5. <https://www.cerebralpalsyguidance.com/cerebral-palsy/living/assistive-technology/>
6. <https://www.angloinfo.com/how-to/germany/family/schooling-education/special-needs-education>
7. <https://www.cerebralpalsyguide.com/community/special-education/>
8. https://dt.ua/EDUCATION/vid-inklyuzivnoyi-osviti-do-inklyuzivnogo-suspilstva_.html

ДОДАТКИ

Додаток А

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, _____,
учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

(дата)

(підпис)

(ім'я, прізвище)